

Azonosító szám: NTP-SZKOLL-17-0043
Szakkollégium a művészeti alkotótevékenységek pártfogásáért
Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar Művészeti Szakkollégium

LEGYEN BÁTORSÁGUNK A HÚROKRA TENNI A VONÓT

Győr, 2018. május 22. – SZEhírek, Nyerges Csaba beszámolója

Program tárgya: „Az öröm filozófiája, a filozofálás öröme” című vitaest

Időpontja: 2018.05.18. 16 óra

Helye: SZE AK Győr, Liszt u. 42., könyvtárterem

Krémer Sándor, Horváth Nóra és Eisemann György az Apáczai-karon beszélgetett a filozofálás örömről.

Az Apáczai Csere János Kar Művészeti Szakkollégiuma a Műhely folyóirat Öröm tematikájú számához kapcsolódóan „Az öröm filozófiája, a filozofálás öröme” címmel

szervezett vitaestet a hétvégén. A szakkollégium vendégei Dr. Eisemann György irodalomtörténész, egyetemi tanár (ELTE-BTK) és Dr. Krémer Sándor filozófus, egyetemi docens (SZTE-BTK) voltak. A vendéglátó pedig Dr. Horváth Nóra, a Széchenyi István Egyetem filozófusa, szakkollégiumi koordinátor, a Műhely szerkesztője. **A beszélgetés a Nemzeti Tehetség Program keretében valósult meg az Apáczai-kar egyedi hangulatú könyvtárában.**

Az örömről

Mi is az öröm? Kiderül, hogy ahány féle tevékenységi forma van, annyiféle örömről szoktunk beszélni. Lehet beszélni a művészeti öröm mellett politikai, vallási örömről, és egészen hétköznapi örömökről is... Hogy milyen örömet preferál egy kultúra, az mindig társadalmilag, történelmileg meghatározott. Egy kora középkori kultúrában, a vallási metafizikához kapcsolódó örömet preferálták, és kevésbé azokat, amiket a klasszikus görög filozófiában előtérbe juttattak. A reneszánszsal visszakerül az emberközpontúság a gondolkodásba, és megint megváltozik a helyzet, de ez a későbbi évszázadokban is így van, a kultúra meghatározza, hogy milyen örömet preferál az adott társadalom. (Krémer Sándor)

Az igazi autentikusságról

Ma ki a filozófus? Az, aki filozófia tanszéken dolgozik és filozófiai cikkeket, könyveket ír. Ez a preszókratikus korban nem így működött. A filozófia életforma volt. Meg kellett élni. Aki nem tudta megélni, hiába magyarázott bármit, nem volt filozófus. Tehát a tannak, a tanításnak és az életnek egybe kellett esnie, ezt nevezték autentikusságnak, és azt gondolom, hogy mind a mai napig ez az igazi autentikusság. (Krémer Sándor)

Az irracionális és a racionális nászáról

A művészetben van valami felkavaró, ami az emberi természet irracionális elemeit hozza mozgásba. Az ember távolról sem csak a józan ész, a ráció birtokosa, hanem találhatóak benne irracionális vonatkozások is. Az irracionális vonások, a szenvedély... végigvonul a művészetek történetén, a zene történetén is. Az irracionális érzelmesség ugyanakkor, amely egyes zeneművek hallatán tapasztalható, nem ritkán összefügg a teljes racionális fegyelmességgel. A zenész növendékeknek szabályokat kell megtanulniuk, a szonátaformát, az öszhangzattant például. Talán nincs más olyan művészeti ág, ami ennyire szabályozná, szigorú elvek közé szorítaná önmagát, mint a zene. Ugyanakkor éppen ez a szabályozottság képes arra, hogy az ember irracionális dimenzióját is megérintse. Bach művészete példa arra, hogy a lehető legfegyelmesebb formálással hihetetlen érzelmi energiákat lehet felszabadítani. (Eisemann György)

Eisemann György szerint az ideális hallgató a befogadást egyféle aktivitásként éli meg.

A hallgatóról

A zenehallgatás aktivitást igényel. A „hallgatás” kifejezés nem is szerencsés, hiszen a hallgatás totális passzivitást feltételez a hallató részéről. Az ideális hallgató a befogadást egyféle aktivitásként, az értelmezés aktivitásként érti. Amikor hallgat valamit, hozza magával a saját tapasztalatait, a saját zenei ízlését, és ezt az előzetes tudásanyagot próbálja mozgásba, kapcsolatba hozni azzal, ami ott történik. A véleményét ez alapján alakítja ki... A hallgató szóról már Nietzsche-nek is nagyon rossz véleménye volt. Persze ő nem tudhatta, hogy az egyetemistákat például magyar nyelven hallgatóknak hívják. Az egyetemeken is hasonló dolog történik: előadás-hallgatás... Aktív jelenlétre van szükség, nemcsak passzív befogadásra ahhoz, hogy a hallgató el tudjon sajátítani bármit abból, amit hall. (Eisemann György)

Az állandó világ- és önmegértésről

A filozófia haszontalansága vagy hasznossága újra és újra fellángoló vita. Nálam a kiinduló pont az, hogy persze nincs pénzben kifejezhető haszna. Haszna lehet, ha valaki hagyja magát tanítani a filozófia által. A személyiségfejlődésben segíthet. A filozófia a világra való rácsodálkozás. Megérint, megszólít valami egzisztenciálisan. Gadamer

szerint hatástörténeti folyamatban élünk, ami nem más, mint tradíciók szövődése. A tradíciókból valami megszólít, valami nem. Egyéntől függ. És akkor elkezdődhet egyfajta párbeszéd, amiből rengeteget lehet profitálni, ha tényleg odafigyelünk arra, amit elmond nekünk az a tradíció...

Ha bemegyek egy kiállításra, vagy meghallgatok egy koncertet, nem mindegyik kép, zenemű szólít meg. Ami megszólít, az az addigra kialakult aktív személyiségem szempontjából lesz valamiért fontos nekem. Elkezdek odafigyelni arra, hogy mit is mond, miért mondja, érdekes lesz számomra, mert ott tartok a személyiségfejlődésemben. Nyilván egy általános iskolásnak Thomas Mann Varázshegye nem igazán lesz fontos, nem igazán fogja őt megszólítani. Ez egy fejlődési folyamat. A befogadó és bármilyen művészeti alkotás között kialakul egy dialógus, amit Gadamer általánosít. Az életünk minden pillanatában ez történik. Egyfajta dialógus alakul ki, mert állandó világ- és önmegértésben, világ- és önértelmezésben vagyunk, a jelen helyzetet is értjük, értelmezzük valahogy...

A filozófiához nem kell előképzettség. Lehet, hogy valaki soha az életben nem olvasott filozófiai művet, mégis megszólította valami. Egész egyszerűen, ha elgondolkodunk az élet nagy kérdéseiről, ha rákérdezzük önmagunkban például arra, hogy mi az a halál, marad-e belőlünk valami a halál után, akkor már filozofálunk. (Krémer Sándor)

Krémer Sándor szerint hasznos, ha hagyjuk magunkat tanítani a filozófia által.

A nevelésről

Ne várja el a diák, hogy a fejébe öntsék a tudást, mint valami üres tartályba, és amit kap, az úgy jól is van. A pedagógiai is dialogikus folyamat. Fontos, hogy a tanulóban meglévő

késztetés, érdeklődés kerüljön egyre inkább görcső alá, azt fejlesszék tovább. Föl kell fedezni, kinek mihez van tehetsége. A nevelés azt feltételezi, hogy az ember egy olyan lény, aki elindítja az életét valahol és be is érkezik valahová. Tehát a nevelés célelvű, aki nevel, úgy gondolja, hogy ismer egy célt, ahová a neveltnek el kell érkeznie. A tanuló ugyanakkor állandóan felülírja ezt a célt, és az a helyénvaló, ha felülírja, annak megfelelően, hogy mi az ő sajátossága. A nevelés lehet célelvű, de ennek mindig korrigálódnia kell, annak megfelelően, hogy a tanuló sajátossága éppen milyen irányt vesz. (Eisemann György)

Azok a nevelési koncepciók eredményesebbek, amelyek igyekeznek élvezetessé tenni az oktatást. Tehát a spontaneitásra többet kell építeni, a hallgatók önálló érdeklődésére. A saját gyerekeimnél is látom, hogy az eleje mindig nehéz. Amíg nincsenek megfelelő sikerélmények, addig kínlódás a hegedűtanulás például. Mondjuk pengetni már tud, de a vonózás még kínlódás számára. Akkor hagyni kell, hogy ráérezzen. Teljesen minden, hogy rossz vagy nem, amit csinál, csak élvezze. És azután már lesz mit javítani. A kislányom eleinte félt a vonót rátenni a húrokra, de addig nem volt mit javítani, amíg nem merte odatenni a vonót... (Krémer Sándor)